

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110**

Exertationes philosophicae, ad varia phil. partium capita accomodatae -  
Ettenheim-Münste 105

**Cartier, Gallus**

**[S.l.], [18. Jahrh.]**

Exercitatio V.

[urn:nbn:de:bsz:31-110983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110983)

do secundum illud minus potest concipi ac defini.

41. Ob. 8<sup>o</sup>. In omni arte aliud est rectè præcipere, aliud exequi. Atqui Logica Docens præcipit tantum et dirigit; Utens verò exequitur. Ergo Logica Docens et Utens sunt Habitus distincti.

Resp. Dist. maj. In omni arte p. cum præcipere et exequi pertinent ad diversas facultates, concl. cum unus et eundem sunt facultatis, neg. maj. Hic Logica Docens et Utens supponuntur esse eundem facultatis, p.

Exercitatio quinta.  
ad cap. 3. prima partis logicae n. 53. et seq.

Quotuplex sit Idea universalis.

42. Conclusio. Idea universalis est quintuplicis generis.

Prob. Idea universalis est ea, quæ quavis in se singularis sit, multa tamen simul et semel nobis exhibet singularia quibus convenit. Atqui talis Idea est quintuplicis generis. Ergo p. Prob. min. Totuplicis Idea est generis, quotuplicis generis sunt modi quibus ipsa nobis multa exhibere et exhibere eisque convenire potest. Atqui modi illi quintuplicis generis esse dignoscuntur, quibus ea omnia nobis exhibere eisque convenire potest. Ergo p. Prob. min. Quicquid concipitur exhibere multa usque convenire valea exhibet usque convenit essentialiter vel accidentaliter: si essentialiter, vel tanquam pars essentialis communior, et est genus, vel tanquam tota essentialis communis, et est Species; vel tanquam pars essentialis specialior et strictior seu attributum essentialis primarium, et est Differentia; vel tanquam attributum essentialis secundarium dumtaxat, et est Proprium; si accidentaliter, et ita, ut adesse vel abesse possit sine Subiecti, cuius attributum est, et cui inhaeret, corruptione seu destructione, tunc dicitur Accidens seu Modus. Ergo p.

Solvuntur Objectiones.

43. Ob. 1<sup>o</sup>. Accidens seu Modus revocatur ad Genus et Speciem. Ergo non sunt quinque attributa universalis, sed tantum quatuor. Prob. ant. Quod attribuitur seu prædicatur ut Genus et Species, illud revocatur ad Genus et Speciem. Atqui Accidens attribuitur seu prædicatur ut Genus et Species. Ergo p. Prob. min. Color v.g. est Accidens. Atqui Color prædicatur de albedine et nigredine ut Genus et Species. Ergo p.

Resp. neg. ant. ad ejus prob. Dist. min. Atqui Accidens prædicatur ut Genus et Species de suis propriis inferioribus, ut Color de albedine et nigredine. concl. de suis Subjectis, ut Color de pariete colorato, neg. min. et cons. nam de illis prædicatur contingenter dumtaxat.

Inst. 1<sup>o</sup>. Atqui Subjecta Accidentis sunt ipsius inferiora, nam Accidens de illis prædicatur tanquam Superior. Ergo Accidens est Genus et Species respectu Subjectorum suorum.

Resp. Dist. ant. Subjecta Accidentis sunt ejus inferiora improprie dicta, concl. proprie dicta, neg. ant. Nam inferiora Accidentis proprie dicta sunt ea, de quibus Accidens v.g. Color prædicatur in recto, seu nominativo casu: at de Subjectis non prædicatur in recto, p.

Inst. 2<sup>o</sup>. Atqui Accidens est Genus vel Species respectu inferiorum, quæ sunt Subjecta sua. Prob. Dist. ant. Accidens est Genus vel

Species respectu illorum inferiorum, de quibus predicatur essentialiter. Atqui accidens predicatur essentialiter de his Subjectis. Ergo p. Prob. min. Color est accidens. Atqui color essentialiter predicatur de Subjectis his. Ergo accidens predicatur essentialiter de his Subjectis. Prob. ant. Subjecta coloris sunt colorata. Atqui Color predicatur essentialiter de coloratis; quia colorata non possunt concipi sine colore. Ergo p.

Resp. Dist. min. ult. arg. Atqui Color predicatur essentialiter de coloratis formaliter sumentis, et quatenus coloratis, conc. De coloratis materialiter sumentis, quae, et non quatenus colorata sunt, conc. min. et neg. cons.

Just. 3<sup>o</sup>. Licet Animalitas v.g. non predicetur de homine nisi formaliter sumentis, quatenus scilicet animal est, tamen hoc sufficit, ut Animalitas predicatur essentialiter. Ergo a pari licet Color non predicetur de coloratis nisi formaliter sumentis, et quatenus nempe sunt colorata, tamen hoc sufficit, ut predicetur essentialiter.

Resp. neg. cons. et parit. Disparitas est, quia Animalitas est quid primum in homine, adeoque est ei essentialis: at vero Color non est quid primum in his Subjectis, v.g. in pariete; nam eo sublato adhuc paries esset in sua integritate.

Just. 4<sup>o</sup>. Atqui pariter Color est quid primum in colorato. Ergo.

Resp. Dist. ant. Color est quid primum in colorato formaliter sumentis, et ut est coloratum, conc. In colorato materialiter sumentis, neg. ant. et cons. Nam coloratum formaliter sumentum et ut coloratum est ens per accidens. Vid. resp. ad seq. ob.

Ob. 2<sup>o</sup>. Saltem Differentia et Proprium referuntur ad genus et 44.

Speciem. Ergo sic tria tantum erunt Universalia. Prob. ant. Differentia corporis v.g. Vivens convenit Animalibus et Plantis: proprium hominis v.g. facultas sermonandi convenit seu predicatur de Petro, Paulo, et ceteris omnibus et singulis hominibus. Ergo p.

Resp. Dist. ant. Differentia et Proprium revocantur ad genus et speciem, si comparantur cum suis propriis inferioribus et abstracto substantivoque nomine efferantur, conc. Si comparantur cum suis Subjectis et concreto atque adjectivo nomine exprimantur, neg. ant. et cons. Haec duo universalia attributa, quemadmodum et accidens, non comparantur cum his inferioribus, sed praesens considerantur secundum diversum modum, quo inferioribus generis et speciei conveniunt tanquam quid superius et universale. Sic Differentia hominis v.g. rationalis prout constituit tertium universale non comparatur cum pluribus rationalibus, quae exhibere potest, hoc quippe modo est species, ut patet; sed comparatur cum inferioribus speciei seu hominibus, quibus convenit in quale quid, prout loquuntur, seu tanquam pars essentiae comparatio specialior. Idem dicitur de proprio, illud quippe non comparatur cum suis inferioribus, sed cum Subjecto, cui inest. Idem etiam sentiendum venit de accidente, prout ex antea dictis patet; nam color v.g. non comparatur cum albedine et ni-

ordine, sed cum subiecto colorato. Hinc tria haec posteriora universalia non substantiva sed adjectiva, sed non abstracto sed concreto nomine et relatâ ad subiecta, quibus conveniunt, exprimentur: Sic dicitur Homo est rationalis, petrus est habens sermonandi facultatem, baries est albus, p. et ratio est, quae haec universalia non sunt attributa, quae pluribus conveniant ad questionem factam, quale sit quid essentialiter, ut Differentia, vel quale sit quid necessario seu essentialiter secundario, ut Proprium, vel quale sit quid contingenter, ut Accidens.

45. Ob. 3.<sup>o</sup> Plura sunt, quam quinque universalia, si Differentia generica et Specifica, duo constituunt universalia. Atqui ita res se habet. Ergo p. Prob. min. Tam Differentia generica et Specifica duo constituunt universalia, quam Genus et Species. Ergo p.

Resp. neg. min. Ad eju<sup>s</sup> prob. neg. ant. et part. Disparitas est, quia Genus et Species pluribus conveniunt diverso modo, illud tanquam pars essentia communior, haec tanquam tota essentia: at Differentia tam generica quam Specifica semper eodem modo tanquam pars essentia specialior plura exhibet.

Inst. Ideo Genus et Species sunt duo universalia, quia illud multis Species, haec multis individuis conveniunt. Ergo à pari Differentia generica et Specifica constituunt duo universalia; quia illa multas Species, haec multa individua exhibet.

Resp. neg. ant. Nam ideo solum Genus et Species sunt universalia, quia Genus, ut iam dictum, tanquam pars essentia communior, Species vero tanquam tota essentia multis convenire intelliguntur.

#### Exercitatio Sexta.

Ad cap. i. quarta partis Logica  
De Methodo Analytica n. 206.

An Scientia, Fides, et Opinio simul possint consistere  
in eadem mente de eadem re.

46. Conclusio. Scientia, Fides, et Opinio non possunt simul consistere in eadem mente de eadem re.

Prob. cognitio certa et evidens simul consistere non potest in eadem mente cum cognitione obscura et incerta. Atqui Scientia est cognitio certa et evidens, Fides cognitio certa quidem sed obscura, Opinio autem cognitio incerta. Ergo Scientia, Fides, et Opinio non possunt simul stare in eadem mente de eadem re. Prob. Inaj. Cognitio evidens omnino à se removet tam obscuritatem quam non amolitur fides, tum dubitandi rationem seu incertitudinem, quod et ipsa fides partat, quam relinquit Opinio. Ergo simul stare non possunt p. proinde etiam quis argumenta seu motiva vel media Scientia, fidei, et Opinioni simul animo retinere possit, tamen solum Scientia argumentis affici debet, fidesque et Opinio ipsi fiunt omnino inutiles.